

NONSENSE

Sytze Bottema

In 1726 schreef François Valentyn - 'Onlangs Bedienaar des Goddelijken Woords in Amboina, Banda etc.' - in het derde van zijn vijf delen *Oud en Nieuw Oost Indiën*, over het 'Omstandig Verhaal van de Geschiedenissen en Zaaken het Kerkelyke ofte den Godsdienst Betreffende, zoo in Amboina Als in alle de Eylanden, daar onder behoorende.' Hij behandelde daarbij ook uitgebreid de biologie en in de categorie 'Onder de Water-Dieren' neemt hij het verslag op van de luitenant Frans Male die 'niet verre van Affaboedi, in de Bogt van Henmetelo op Hoewamohel zynde' twee zeemeerminnen waarnam en zes week later op dezelfde plek weer! Frans Male staat niet alleen want de bemanning van het oorlogsschip, vijftig koppen, is zijn getuige. Maar nog overtuigender is het bericht dat Valentyn bereikte dat in 1712 een *Zeeuwf* gevangen werd bij het eiland Boero. Vier etmaal en zeven uur leefde het arme creatuur om dan zonder te eten en zonder een klacht te uiten, te sterven. De ziekenbezoeker Samuel Faloers tekende haar naar het leven en zij werd ook in Rijnlandse voeten gemeten. Wie denkt dat dronken en/of oversekte matrozen een doejong (zoekoe) met hangtieten voor een zeemeermin aangezien hebben, wordt reeds door Valentyn zelf gewaarschuwd. De omschrijvingen wijken daar zeer consequent van af. Bovendien is de gravure van het *Boeroresch Zeeuwf* - op de dezelfde plaat staan nog de zwaardvis en de vliegende vis - overduidelijk: een zeemeermin en een die er zijn mocht.

Als u Valentyn leest en de gravure bekijkt, zult u geneigd zijn in lachen uit te barsten. Ik adviseer om dat niet te doen. Wat zou de mening van de gemeente over ons zijn in het jaar 2300? Zou er een vriendelijk stuk verschijnen over de frappante misvattingen van de twintigste eeuw? Een stuk waarbij men zich op de dijen sloeg, slap van lachen? Wat zou men zeggen van de Nederlanders die in 1997 massaal het klonen afwezen en zich totaal niet realiseerden wat millennia perife traditieuze erfelijkheidsleer van allerlei diersoorten gemaakt had? Huisdieren die toen gehouden werden onder voor die en mens ontaarde omstandigheden?

Nederlanders die op school en via hun overheid begrippen toegediend kregen waarvan we her hun zouden kunnen vergeven dat zij ze geloofden, ware het niet dat de bedenkers ervan wetenschappers dan wel politici voor dergelijke nonsens werden betaald.

Men aanvaardde aan het eind van de twintigste eeuw nog alom het begrip 'evenwicht in de natuur', een begrijpelijke fout als men zich realiseert dat de

gemiddelde politicus nooit verder dan vier jaar vooruit loog. Het zou nog jaren duren voor het begrip 'chaos' in de natuur gedoceerd en algemeen aanvaard werd. Vooral de aantallen vogels werden toen net als de Dow Jones Index (in die tijd een manier om het niveau van het Pyramidespel aan te geven) kritisch gevolgd. Als een soort in aantal achteruitging, steeg een algemeen gejammer op. Bij alles werd gestreefd naar meer. Het meest opvallende item in die tijd, de schokkende uitbreiding van het aantal mensen op de planeet, werd alleen bij het nuttigen van een borrel als van een twijfelachtige waarde onderkend. De politici, waarvan men toen nog dacht dat zij het wereldgebeuren regelden, lieten het wel uit hun hoofd om daar een mening over te ventileren. Zij hadden het te druk met de EMU, een munt die op veilingen nu extreem duur is omdat er destijds maar zo weinig van geslagen zijn.

De natuur werd in de twintigste eeuw nog steeds los gedacht van de mens, hoogstwaarschijnlijk het gevolg van langdurige christelijke indoctrinatie. De natuur was evenwicht en goed, de mens was verstoring en kwaad. De uitkomst bleek te zijn dat de natuur én de mens verstoring en kwaad met zich meebrachten, iets waarbij je, als je je dat maar realiseerde, heel goed kon slapen. De polemieken over de paradijselijke situatie in de natuur en de plaats van de versturende mens, hielden de laatste in de twintigste eeuw echter voortdurend bezig.

Een begrip als 'climaxvegetatie' mocht dan door de biologen uitgevonden zijn en gehanteerd, zij wordt AD 2300 op het conto van het Noordwest-Europees seksistisch denken geschoven, omdat het eind van de ontwikkeling kaarsrechte hoge bomen betrof.

Het tegenhouden van het onderwijzen van de evolutie van Charles Darwin op scholen had in her geheel niet te maken met een voorkeur voor het *punctuated evolution model* maar waarschijnlijk meer met de voorkeur voor zeemeerminnen boven chimpansees binnen de christelijke partijen.

Een door de Angelsaksische landen altijd al consequent afgezworen '*planten-sociologie*' leverde Nederland destijds toch maar mooi drie delen *Wilde Planten* op! Desondanks kan men de wetenschappelijke waarde van de plantengemeenschappen nu wel gevoeglijk tot de vingeroefeningen van enkele belangstellenden rekenen.

Moeten Uw nazaten nu in de drieëntwintigste eeuw lachen om die nonsens? Nee, natuurlijk niet, het is *all in the game* en er staat heel wat naast of tegenover. Maar dan ook niet grinzgen om het *Boeroresch Zeeuwf*. —